تقابل دو مبنای کل‌گرائی و نوظهورگرائی با مبنای فروکاستن

آلآن دارد تلاش‌های بسیاری صورت می‌گیرد در مقابله با این‌که وقتی ترکیب شد، صورتی که علتی از جای دیگری دارد در اینجا ظهور می‌کند؛ این را اصالً قبول ندارند و مبنای آن‌ها، فروکاستن (reduction) است. مدام تلاش می‌کنند در مورد هر چیز جدیدی که شما می‌بینید، بگویند فروکاهیده می‌شود به خصوصیات اجزاء مرکّب آن؛ یعنی بیخود زحمت نکشید. خب در این طرف هم عده‌ای حسابی زحمت کشیده‌اند که مثال‌هایی را بزنند و نشان بدهند که قابل فروکاستن نیست؛ می‌خواهند آن‌ها را گیر بیندازند. مثال‌های جور و واجوری هست؛ همین آب، یک مثالی بود. خب آن‌ها تلاش می‌کنند بگویند هیدروژن و اکسیژن یک خواص و آثاری دارند که وقتی ترکیب شدند، از جای دیگری ثالثی نمی‌آید، بلکه همین ها دست به دست هم می‌دهند؛ خیلی تلاش کرده‌اند. مقابلشان هم هستند؛ دو اسم دارند؛ یکی «Holism» است که به‌معنای کل‌گرائی است؛ می‌خواهد آن‌ها را در کند و بگوید اجزائی داریم که وقتی ترکیب شدند، واقعاً یک کل موجود می‌شود. یکی دیگر «Emergentism» است که به‌معنای نوظهورگرائی است؛ وقتی یک چیزی ترکیب می‌شود، واقعاً یک چیز نو ظهور می‌کند که غیر از اجزاء است.

شاگرد: در «Emergentism» می‌خواهند بگویند واقعاً فرق می‌کند؟

استاد: بله. «merge» ترکیب شدن است. در «emergentism»، کسانی که طرفدار این مبنا هستند می‌گویند یک چیز جدیدی پدید می‌آید که نمی‌تواند به اجزاء برگردد؛ نمی‌تواند به خواص اجزاء برگردد و واقعاً یک چیز دیگری است.

شاگرد۲: کل‌گرائی و «Emergentism»، یک چیز هستند؟

استاد: نه، شاید «Holism» زودتر از این بوده. ولی ظاهراً خیلی نزدیک هم هستند. اگر اندک تفاوت‌هایی دارند، برای اساتیدی است که این‌ها را درس داده‌اند و مقاله کرده‌اند. یک اندک تفاوت‌هایی هست. ولی تا آنجایی که مرور کرده‌ام، این‌ها نزدیک هم هستند؛ کل‌گرائی و نوظهورگرائی. آن‌ها می‌گویند «merge» به‌معنای ترکیب شدن است. دور نیست که لغتش هم ... ؛ خدا رحمت کند مرحوم آقای احمدی را. می‌گفتند «cash» همین خرج خودمان است. می‌گفتند زبان‌ها همین است؛ می‌گفتند خرج خودمان است. نظیرش همین «merge» است؛ هیچ دور نیست همان هرج‌ومرج باشد. این از کامل زبان عربی است. برای «merge» که آن‌ها برای ترکیب به کار می‌برند، در زبان عربی سه واژه تکامل‌یافته بالا داریم؛ هرج، مرج، مزج. مرج، یک ترکیب ضعیف است. لذا می‌گوییم هرج‌ومرج. مرج، ترکیب و صرف اختلاط است. اما مزج و مزاج خیلی متفاوت است. مزاج، یک ترکیبی است که در آن، جزء لایتجزی و شیء ثالث پدید می‌آید. وقتی می‌گویند مزاج انسان، یک واحدی است که از کل اخلاط اربعه و کل نظام و متابولیسمی که بدن انجام می‌دهد، پدید می‌آید. حال آن‌ها با پیشوند «e»، «emerge» می‌گویند.

بازبینی #2
ایجاد شده 8 ژانویه 2025 16:12:27 توسط ... .
به روزرسانی شده 9 ژانویه 2025 09:28:19 توسط ... .